

ДО ЮВІЛЕЮ ВИДАТНОГО ВЧЕНОГО-ІМУНОЛОГА ПЕТРЕНКОВОЇ ВІРИ ПАВЛІВНИ

У морозні грудневі дні видатний учений-імунолог, селекціонер, рослинник, доктор сільськогосподарських наук, член-кореспондент НААН України, лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України Віра Павлівна Петренкова святкує свій ювілей – 70-річчя від дня народження.

Народилась Віра Павлівна 13 грудня 1948 р. у с. Ново-Олександрівка Шевченківського району Харківської області в сім'ї селянина. Мальовнича природа рідної Слобожанщини з раннього дитинства полонила її душу, вселила в неї любов до рідної землі, тому вона обрала непростий шлях агронома, отримавши середню спеціальну освіту за фахом агрономія після закінчення Липковатівського радгоспу-технікуму (1969 р.) та вищу освіту – після закінчення Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва з присвоєнням кваліфікації ученого агронома (1981 р.). Творча натура Віри Павлівни привела її в науку, де вона пройшла шлях від старшого лаборанта лабораторії фітопатології Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва (1975 – 1977 рр.) до заступника директора інституту з наукової роботи, завідувача відділу імунітету рослин до хвороб і шкідників (2002 – 2012 рр.), головного наукового співробітника лабораторії імунітету рослин до хвороб і шкідників (2012 – 2015 рр.), керівника відділу теоретичних досліджень у рослинництві та генетичних ресурсів рослин (2016 р. – до теперішнього часу). Аспірантську підготовку В. П. Петренкова проходила при Інституті захисту рослин УААН (1986 – 1989 рр.). Науковий ступінь кандидата наук здобула в 1990 році, доктора наук – у 2005 році.

Наукова діяльність Петренкової В. П. спрямована на вирішення проблем стійкості польових культур (зернових, бобових, олійних) до збудників хвороб і шкідників. За результатом 42-річних досліджень нею розроблено методи оцінювання рослин на стійкість до збудників хвороб (4 патенти), оздоровлення насіння (3 патенти), підвищення врожайності (1 патент), які є надійним підґрунтям для добору достовірно стійких до шкідливих організмів біотипів з подальшим залученням їх у селекційні програми; збагачено генофонд рослин України цінними за стійкістю до шкідливих організмів 9-ма базовими, ознаковими та робочими колекціями пшениці озимої та ярої, ячменю ярого, гороху, сої, кукурудзи, соняшнику, які використовуються науковцями селекційних установ нашої країни, у навчальних програмах учбових закладів, а також 33-ма зразками, які увійшли до переліку об'єкта національного надбання України, статус якого має Національний центр генетичних ресурсів рослин України Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН. За її авторством створено 31 сорт та гібрид польових культур, які характеризуються генетичною стійкістю до поширених хвороб і високою адаптивністю до пошкодження шкідниками, вони вирощуються в Україні на площі більше півмільйона гектарів.

Віра Павлівна Петренкова – талановитий педагог, нею сформовано наукову школу за напрямом селекції рослин. За її наукового керівництва захищено 5 докторських дисертацій та 13 кандидатських, в аспірантурі та докторантурі навчається 5 осіб. Вона очолює екзаменаційну комісію з оцінювання знань магістрів і бакалаврів факультету захисту рослин Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва, є членом двох спеціалізованих учених рад по захисту докторських та кандидатських дисертацій, членом 5-ти редакційних колегій наукових збірників і журналів, які є фаховими в галузі сільськогосподарських наук. Нею опубліковано біля 400 наукових праць, серед яких 9 монографій, 12 навчальних посібників, 51 методична рекомендація, які є носіями нової наукової інформації з теоретичних основ селекції польових культур на стійкість до біотичних чинників та практичного її використання при створенні сортів і гібридів пшениці, ячменю, тритикале, кукурудзи, соняшнику, гороху, сої.

Здобутки на терені науки Петренкової Віри Павлівни надзвичайно вагомі. Вона – доктор сільськогосподарських наук (2005 р.), професор (2011 р.), член-кореспондент НААН України

(2007 р.), двічі лауреат премії НААН "За видатні досягнення в аграрній науці" (2003, 2010 рр.) за наукову працю "Імунологічні основи селекції зернових колосових, кукурудзи та соняшнику, практичне використання стійкості в селекційних програмах та агропромислового виробництва України" та за цикл наукових праць "Селекція польових культур на підвищення адаптивного потенціалу", лауреат премії ім. В. Я. Юр'єва НАН України (2006 р.) за цикл робіт "Інтродукція та створення сортів нових високопродуктивних культур для забезпечення сталого розвитку агросфери України", нагороджена Золотою медаллю Міжнародного салону винаходів та нових технологій "Новий час" (2006 р.) за розробку "Інтегрований захист рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у інтенсивних технологіях вирощування польових культур", переможець конкурсу "Інтелект Харкова" в галузі біології рослин (2007 р.), лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України за цикл робіт "Формування банку генетичних ресурсів польових культур" (2013 р.), почесний професор Харківського Національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва (2017 р.).

Багаторічна плідна праця В.П. Петренкової відмічена державними нагородами та відзнаками: Орден княгині Ольги III ступеню (2008 р.); Почесна відзнака УААН (2006 р.); Трудова відзнака "Знак Пошани" МінАПУ (2008 р.); Почесна грамота Верховної ради України (2015 р.).

Колеги та співробітники Національного центру генетичних ресурсів рослин України Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН висловлюють Вірі Павлівні щирі вітання з ювілеєм, побажання міцного здоров'я, невпинного руху вперед, успішного здійснення всіх планів і задумів.

Основні наукові праці В. П. Петренкової

1. Петренкова В. П., Звягінцева А. М., Чугаєв С. В. Селекція зернових колосових (пшениця озима, ячмінь ярий) на стійкість до кореневих гнилей. Монографія. Харків, 2016. 200 с.
2. Петренкова В. П., Боровська І. Ю., Лучна І. С., Сокол Т. В., Ниска І. М., Кучеренко Є. Ю., Компанець К. В. Методологія виділення форм польових культур за стійкістю до комплексу біо- та абіотичних чинників. НААН. Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва. Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. 242 с., рисунків 22, таблиць 99, бібліографія 235 назв.
3. Taran H., Golota V., Petrenkova V. Pre-Sowing Ozone Treatment of Seeds. LAP LAMBERT Academic Publishing is a trademark of International Book Market Service Ltd., member of Omni Scriptum Publishing Group, 2018, 142 p.
4. Molchanets O., Mishchenko L., Dunich A., Mishchenko I., Berlizov V., Petrenkova V. Influence of climate changes on wheat viruses variability in Ukraine. Agriculture Forestry. 2017. Vol. 63 Is. 4: 43–50. (Web science)
5. Golota V. I., Taran G. V., Opalev P. O., Pugach S. G., Mankovskyi S. N., Petrenkova V. P., Nyska I. N. The use of ozone technologies in grain storage. Вопросы атомной науки и техники: научно-технический сборник. НААН, Национальный научный центр «Харьковский физико-технический институт». Украина, 2018. № 4(116). С. 185–188. (Scopus)
6. Mishchenko L. T., Dunich A. A., Mishchenko I. A., Mukha T. I., Petrenkova V. P. Monitoring of economically important wheat viruses under weather conditions change in Ukraine and investigation of seed transmission of Wheat streak mosaic virus. Bulgarian Journal of Agricultural Science, 24 (№ 4), 2018, p. 660–669. (Web science)
7. Ниска І. М., Боровська І. Ю., Петренкова В. П., Бабушкіна Т. В. Методика визначення стійкості зернових культур до злакових мух. Харків, 2016. 72 с.
8. Основи селекції польових культур на стійкість до шкідливих організмів: навчальний посібник, за ред. В. В. Кириченка та В. П. Петренкової. НААН, Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва. Х.: Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва, 2012. 320 с.
9. Методика формування колекцій польових культур за стійкістю до біотичних чинників / В. П. Петренкова, І. Ю. Боровська, І. С. Лучна, Т. В. Сокол, Т. В. Бабушкіна, С. В. Чугаєв, А. М. Звягінцева, В. В. Баранова, І. М. Ниска. Харків. 2015. 111 с.
10. Петренкова В. П., Сокол Т. В., Лучна І. С. Теоретичні основи селекції зернобобових культур на стійкість до шкідливих організмів. Харків: Колегіум, 2013. 200 с.

Н. І. Рябчун,

доктор с.-г. наук, головний науковий співробітник
Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН